Ч. 211 (13.450). Львів, неділя 13. серпня 1933. Posiłowa oprata kpłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Протектори проти рідних земляків.

Демарш великодержав у Берліні в справі австро-німецького конфлікту.

Львів, 11. серпня 1933.

Від кількох днів ціла европейська преса переповнена статтями і звістками про конфлікт між двома державами одного народу, конфлікт, що довів до справді гротескової ситуації. Оце в понеділок 7. ц. м. уповажнені представники Франції й Англії у Берліні склали „Аусенамті" заяву протесту проти загрожування Німеччиною екзистенції самостійної австрійської республики. Конкретно, та небезпечна для Австрії німецька акція мала проявлюватися у покликах державних німецьких радіостацій до німецького народу в Австрії та в рейдах німецьких аеропланів над австрійською територією, куди вони скидали летючки. І поклики і летючки накликували австрійців скинути уряд Дольфуса та обєднатися з матірною німецькою державою — у спільному національ-соціялістичному таборі. У свому протесті уряди Англії і Франції покликалися на пакт 4-ох.

Панове фон Нойрат і фон Бюльов прийняли чужинецьких амбасадорів дуже чемно й розмова тривала щось півтора години. Однак в офіціяльному комунікаті сказано лише коротко, що німецький уряд відповів відмовно, заявляючи, що пакт 4-ох не може тут бути застосований, що Німеччина до закинених їй провин не почувається і ніяких міжнародніх зобовязань не нарушила, та що ніякі треті держави не мають права втручатися у відносини між Австрією і Німеччиною. Так звучав офіціяльний комунікат, одначе потому продісталися до преси подробиці трохи іншого змісту. Отже передовсім звертають увагу, що Італія не брала участи в голосному француско-англійському демарші. Зате італійський посол дискретно окремо перевів з німецьким урядом розмови на тему австро-німецьких відносин, дістав буцім то запевнення, що буде введена строга цензура радієвих авдицій, що німецьке міністерство летунства покладе край всяким перелетам над австрійською територією і що німецький уряд осуджує національ-соціялістичні терористичні акти проти представників нинішнього австрійського режіму. Так само в англійському комунікаті кажеться про те, що англ. посол отримав заспокоюючі запевнення. Тексту французького комунікату ми покищо у часописах не найшли, дарма, що французька преса використала цей останній крок франко-англійської дипльоматії у Берліні для нової протинімецької кампанії, висловлюючи передовсім скептичні уваги під адресою практичної вартости пакту 4-ох. У свою чергу німецька преса цей крок приписує лише Франції, додаючи іронічно, що винуватим є вакаційний час, коли нема у столицях Франції і Англії міністрів, а їхні агенди спочивають у руках їх загонистих заступників. Щодо пакту 4-ох, то німецька преса слушно зауважує, що чейже пакт 4-ох має служити вирівнанню ріжниць поглядів між 4-ма великодержавами на те, щоби солідарно виступати назовні, а в ніякому разі частина підписаних держав не може виступати отверто проти другої частини — в імені посторонніх держав. Усі всіщі майже одноголосно погоджуються, що хоча у тому дипльоматичному протесті була мова про загрозу австрійській державній самостійності, на ділі річ ішла про скріплення позиції уряду Дольфуса, який завзято боронить „статусу кво" у Середній Европі — за ціну нових позичок для хронічно банкротуючої австрійської республики.

І хоча як цікавою є інтерпретаційна дискусія довкола пакту 4-ох, хоч як багато рефлексій викликує „делікатна гра" італійської дипльоматії, яка і самостійности Австрії боронить і престіжу національ-соціялістичного уряду Німеччини не хоче зачіпати, — хоч як цікавим є той новий причинок до нинішнього европейського хаосу, то проте суттю цілої історії є трагедія двох частин німецького народу, який найшовся у тій ситуації, що чужинецькі великодержави виступають офіціяльно в ролі протекторів частини німецького народу проти більшости того самого народу! І з цього погляду — інтервенція Франції і Англії у Берліні в користь Австрії ніяк не допомогла до зросту авторитету нинішнього австрійського уряду, який боронить державної самостійности краю репресіями проти земляків!

Ситуація справді дивоглядна і неприродна. Загострилась вона безумовно і не без вини національ-соціялістів, які після перевороту в Німеччині почали надзвичайно агресивно та не перебираючи у засобах виступати на терені Австрії, терені соціяльно і політично дуже складному. Ця надто нагальна тактика нац. соціялістів спонукала уряд до репресій, які у свою чергу викликали реванжеві акти терору, аж врешті справа попала у викрутаси чужинецької дипльоматії. А проте найбільш успішна чи найбільш невдатна дипльоматична інтервенція і якийнебудь внутрішньо-австрійський режім, зберігуваний при життю інекціями французького капіталу — не ліквідують все актуальної проблеми Середної Европи, зі штучним і нежиттєздатним версайським твором званим австрійською республикою. Отвертою остає проблема, що істнує в Середній Европі великий нарід з одною мовою і одною культурою, якому не вільно обєднатися — під загрозою чужинецьких протестів, які на щастя залишаються протестами паперовими. Швидше чи пізніше та проблема мусить бути вирішена — по єдино істнуючій лінії здорового розуму.

Безробіття на селі, український промисл і завдання кооперації.

I.

Цікава та характеристична дискусія про економічні й кооперативні справи велася з весною ц. р. на сторінках преси („Господарсько-Кооперативний Часопис", „Наш Прапор", „Діло"). Два будь-що-будь авторитетні автори: мец. Корчинський та проф. Несторович забирали голос і на тім втихло, хоча справа вимагає висвітлення і дальшої дискусії.

Авторитетними треба вважати обох авторів, бо мец. Корчинський є не тільки чільним урядовцем Ревізійного Союзу Українських Кооператив, але й автором богатьох цінних статтей на кооперативні теми, а інж. Несторович не тільки автором економічних статтей, що вказують на широку фахову ерудицію, але й професором національної економії в Торговельній Школі, яка має вишколювати працівників для кооперативних установ.

У своїй статті в „Госп. Кооп. Часописі" п. н. „Хто мертвих розбудить?" мец. Корчинський висловлює три тези:

1) Наше село має тисячі безробітних, що нидіють у злиднях; одинокий спосіб запевнити їм який прожиток — це створити український промисл.

2) Завдання те може сповнити тільки приватна ініціятива, а не кооперативна, бо українська кооперація не має потрібних до того капіталів; натомісць є серед українців багато грошевитих людей, що мають потрібні капітали, але не мають ані ініціятиви, ані охоти та відваги стати піонірами українського промислу.

3) Отже українська кооперація мусить взяти на себе ось такі речі: а) вишукати грошевитих людей, б) подати ініціятиву до творення відповідних промислових підприємств.

Словом: українська кооперація має покликати до життя український промисл, опертий на приватно-капіталістичних основах, т. зв. „Мертвих розбудити", щоб український промисл міг зарадити безробіттю селянських мас. Навіть „Наш Прапор", який не має обовязку захищати кооперативну ідею, здивувався, що чільний кооператор і то на сторінках кооперативного часопису висловлює думки, які очевидно суперечать кооперативному світоглядові!

На дотичну замітку „Нашого Прапору" надіслав п. Корчинський „Нашому Прапорові" статейку, в якій ні трішки не змінює тез, висловлених у статті „Хто мертвих розбудить?", навпаки — піддержує їх, а задто подає міркування, шляхом яких дійшов до висновків, сформулованих у відомих тезах. І так пише п. М. Корчинський: „Приходжу до переконання, що при досьогочасному темпі кооперативний промисл не зможе розвинутися так, щоби міг поглинути надвишку робучих рук нашого села. Не маю також даних, щоби збільшена напруга кооперативних робітників могла в потрібній мірі збільшити власний капітал кооперації. Чи відчув автор замітки велич тої потрібної міри? Таж питання йде про затруднення десятків тисяч людей!"

„Добре зробить — кінчить статейку мец. Кор. — український кооператор, коли переконає власника капіталу, що його не міг притягнути до капіталу кооперативного — заснувати фабрику для затруднення наших безробітних".

Редакція „Нашого Прапору" додала від себе замітку, що статейка мец. Корчинського дає „річеве вияснення", як саме треба було зрозуміти статтю „Хто мертвих розбудить?" і тим вдоволилася!

Зате проф. В. Несторович на сторінках „Діла" у статті „Suprema lex" обговорює тези, висловлені мец. Корчинським у статті „Хто мертвих розбудить?" і хоча зазначує, що: „Невдячна річ підтримувати думки, що викликали негодування, вважає справу порушену мец. Корчинським настільки важною та його тези по суті настільки слушними, що ризикує стати громовводом гніву декого з богів кооперативного Олімпу".

Тут треба зазначити, що між інж. Несторовичем і мец. Корчинським нема ніякого непорозуміння. Інж. Несторович цілком правильно розуміє тези статті „Хто мертвих розбудить?" резюмуючи їх ось так: „У нашому селі повно зайвих рук до праці. Їхнє безробіття не шкалоб

і тоді, колиб удалось навіть поширити селянське землеволодіння... Треба ці руки використати при розбудові нашого промислу. Але хто має це зробити? Завдання це не під силу нашій кооперації; причина: брак капіталу".

І дальше: „П. Корчинський кладе на кооперацію завдання підшукувати людей, що розпоряджають боязко захованим капіталом, будити в них амбіції творення індивідуальних підприємств, доказуючи, що в цьому лежить матеріяльний інтерес їх і нації. Це стане тим легше, що кооперація може запевнити тим підприємствам відповідний збут, усуваючи їм рівночасно з дороги двох ворогів фабриканта: 1) працю на незнаний ринок серед безнастанної конкуренції і 2) картелі, бо кооперація є сама своєрідним картелем споживачів... Отже кооперація мусить розглянутися за людьми, які свої ощадности вжили би для підприємчої акції."

Ось так уняті тези статті п. Корчинського уважає інж. Несторович настільки слушними, що може зі спокійним сумлінням їх піддержувати, ризикуючи стягнути на себе гнів тямущих кооператорів.

Володимир Темницький.

—o—

Закарпаття.

ЗЇЗД УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА.

Дня 1. липня ц. р. відбувся в Мукачеві зїзд підкарпатського українського студентства. У зїзді взяли участь: представники Союзу підкарпатських руських студентів у Празі, філії Союзу у Братиславі, студ. т-во „Промінь" в Ужгороді і студ. т-во „Каменярі" в Мукачеві. Після докладного обговорення нинішнього становища студентства на Підкарпатті однодушно постановлено заложити організацію „Обєднання Українського Студентства". Головою Обєднання обрано інж. Гелетку, секретарем М. Небесника. Метою організації буде погодити діяльність поодиноких товариств та заступати інтереси загалу українського студентства Підкарпаття.

ЗУСТРІЧ ПЛАСТОВИХ КУРІНІВ.

У днях 1—3. липня ц. р. під Чернечою Горою відбулася зустріч українських пластових курінів Підкарпаття. З ріжних країв зійшовся сюди цвіт нашої молоді. Не зважаючи на майже безперервний дощ, пластуни отаборилися на березі Латориці коло монастиря оо. Василіян. Богата таборова ватра, участь почесної пластової сторожі при богослуженні, присяга новиків, участь пластунів у поході Товариства „Просвіта", в пополудневій народній забаві та вечірній репрезентаційній виставі виповнили програму зустрічі. Взагалі ціла зустріч показала, що молодь не марнує часу, а охоче жертвує свої сили й уміння свому народові.

РАЙОНОВИЙ ЗЇЗД Т-ВА „ПРОСВІТА" В МУКАЧЕВІ.

Дня 2. липня ц. р. відбувся районовий зїзд Товариства „Просвіта" в Мукачеві. Хоч цілий тиждень падав дощ і дороги були в страшному стані, свято випало надзвичайно урочисто й гарно. Просвітян, які майже виключно складалися з селян, „Українське Слово" подає на понад 3.000 осіб. Були заступлені крім читалень мукачівського району теж деякі діяльніші „Просвіти" дальших околиць: Перечин, Зарічово, Скотарське, Вишні Верецьки, Великий Бичків, Білки, Хуст, Берегово, Севлюш, Нижні Ремети, Боутрадь і т. д. Службу Божу відправив, заступаючи Преосв. епископа О. Стойку, директор о. А. Волошин. Уже саме місце богослужби — Чернеча Гора, що памятає князя Ф. Корятовича, прекрасні співи росвигівського, хустського, пластового і ст. давидківського хору, а вкінці прекрасна та глибока промова о. А. Волошина створили у присутніх урочисто-піднесений настрій. Після величного походу, що приємно вражав своєю організованістю, великою кількістю українських прапорів, козацькою бандерією, звуками багатьох просвітянських орхестр, співів, а головно бадьорим і веселим настроєм учасників-селян, відбулося урочисте засідання просвітян у міському театрі. На жаль, ані половина учасників не могла поміститися в салі. По вступній промові п. судді Ю. Перевузника зїзд вислав привітальні телеграми през. Масарикові та іншим і приняв протестну резолюцію проти спроб ревізії границь ЧСР. Відчитано потім і виголошено цілу низку привітань від ріжних установ та осіб. Вислухано три реферати на актуальні теми: 1) ред. О. Полянського: „Культурно-освітня праця на селі за сучасних умовин", 2) інж. Л. Романюка: „Господарська праця „Просвіти" на селі" і 3) проф. Устіяновича: „Просвіта" і тверезість". Загальний настрій зїзду був одушевлений, а гаслом його без сумніву було: „Власними силами!" На зїзді принято відповідні резолюції.

Безперервний дощ не дав змоги відбути народню забаву на лоні природи — її перенесено до театру. З надзвичайно богатої програми треба відмітити виступи перечинців та зарічовців, ст. давидковців та в. верeчанців. Маленьку декляматорку п. Марковичівну з Чераснього саля нагородила бурхливими оплесками. Школа народніх танців п. А. Кістя з Ужгороду надзвичайно гарно доповнила програму.

Репрезентаційна вечірня академія була гідним завершенням цілоденного свята. Уривок з опери „Запорожець за Дунаєм" був проведений з цілком заслуженим успіхом групою тих пластунів, що їхали на світове „жемборі" до Будапешту. Дириґент п. Е. Шерегій, безперечно добре опанував річ. З поодиноких співаків прекрасні були п. М. Шутківна та п. Ю. Шпірій. Загальне режисерування, національні одяги й ... ці були добрі. Танцюристи школи народніх танців дали прекрасні взірці нашого народнього мистецтва. Особливо приємно було бачити найменших. Інсценізація Франкових „Каменярів" зробила глибоке враження на всіх присутніх.

Цілий хід свята показав, на якім високім рівні свідомости стоїть уже нині наш нарід, бо серед нинішніх наших матеріяльних труднощів, несприятливих обставин і поганої погоди селянство масово й організовано прийшло до Мукачева і своєю активною участю у святі виявило волю до праці.

ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНА НАРАДА.

Дня 2. липня ц. р. відбулась господарсько-кооперативна нарада під головуванням п. Ю. Ревая. По довшій живій дебаті обрано підготовчий комітет Економічної Ради Підкарпаття. Крім того намічено плян громадської господарської праці на Підкарпатті, особливо в царині кооперації.

ОРҐАНІЗАЦІЯ АБСОЛЬВЕНТІВ СЕРЕДНІХ ШКІЛ

Дня 3. липня ц. р. заложено організацію абсольвентів середніх шкіл Підкарпаття. Головою обрано п. С. Бокотея.

КОНҐРЕС УЧИТЕЛЬСТВА.

Дня 3. липня ц. р. відбувся конгрес Української Учительської Громади. Головував посол Ю. Гуснай. Присутніх було 716 членів учителів і 118 гостей. Конґрес пройшов спокійно і поважно, але разом з тим велике піднесення й завзяття присутніх свідчили про здоровий дух і настрій українського учительства Підкарпаття. Конґрес займався не безплодними язиковими сварками, але попри свої професійні учительські інтереси серіозно обговорив справу всебічної допомоги українському населенню Підкарпаття. Учительська Громада обіймає тепер коло 900 учителів, отже велику більшість усього підкарпатського учительства. Те, що члени її йдуть з народом і за нарід, що не стидаються і не бояться щоденної чорної роботи, є найкращим доказом високої і ідейної їх цінности. Між іншим Конґрес ухвалив активно брати участь у розбудові української кооперації на селі.

ПОВІНЬ НА ПІДКАРПАТТІ.

До голоду й безробіття прийшло нове нещастя на наш край: повінь. Безустанні дощі, що тривали цілий червень, довели до того, що Тиса і всі побічні річки вилили. Прийшла повінь, якої наш край вже давно не памятає. Вода переривала дороги, позривала мости, позаливала поля. Тиса залила багато сіл. Повінь прийшла так нагло, що люди були щасливі, що врятували своє життя. Багатьом пропав цілий маєток, бо повінь знищила урожай, потопила ...

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 13. СЕРПНЯ 1933.

ЛЕВ ЯСІНЧУК. 8)

НЮ ЙОРК.

Безплатні концерти. — Розмова про українську музику. — Опера в Ню Йорку.

При описах радянської дійсности стрічаємо нераз згадки про те, якіто здобутки й виплоди культури служать усьому населенню модерної держави. Раз навіть оповідав у Львові котрийсь із проїзжих радянців (чи не Леонтович?), що на Радянщині їздить окремий хор чи орхестра навіть по селах і дає концерти. Важко нам сказати, чи тамошньому населенню тепер найбільше потрібна музика. Але воно й не така занадто новина, коли пригадаємо собі, що у нас мало не кожне село має свій хор, орхестру чи примітивний театр. А вже за царської Росії кожне місто середньої величини мало в парках концерти за оплатою (як у Києві), або й безплатні, як це було в Полтаві, Кременчузі, Севастополі, Ялті й ще декуди. Очевидно, це були річи самозрозумілі й нікому не приходило на думку робити з цього приводу якунебудь рекляму... білому царизмові.

Таке самозрозуміле явище є й у Ню Йорку. Мають богачі Данило і Флоренс Кюгенгайм (Daniel and Florence Cuggenheim — можливо: жидівського чи німецького походження) гроші, то створили фондацію свого імени. Ця фондація уладжує в Ню Йорку величаві концерти під орудою Гольдмана „for the benefit and enjoyment of the people of New York" (для добродійства і забави населення Ню Йорку), як це дрібоньким друком зазначено на програмках, що їх безплатно можна одержати перед концертом.

Такі концерти відбуваються безплатно кожного дня на переміну: раз перед університетом, а раз у згаданому central-парку. Людей буває велика сила, 20 і більше тисяч, хоч це ніщо проти великого Ню Йорку. Але богато між публикою таких, що просто дивно, чого вони тут прийшли: весь час балакають у голос, курять люльку чи цигаро, молодші весь час то штурхаються, то сміються, борються і не дають зосередити думки. Але можна всього догадатися: прийшли, бо в місті духота запирає віддих, а тут все таки свіжіше; бо тут порозсідалися чи порозлягалися без сурдутів на холодній траві і парк виглядає як зарваницьке пасовиско, вкрите ріжнобарвною одежою побожних прочан. А що ця публика неспокійна... нема чого дивуватися: адже орхестра не заграла ані одного „джеза". А якийсь там Чайковський, якась „Богем", „Мадам Батерфляй" чи щось подібне, — що це їх може обходити?

А тимчасом орхестра Гольдмана одна з кращих. Має 100 вчених музикантів. Грає такі твори, яких у нас і не чувати, напр. овертуру „Бенвенуто Челіні" Гектора Берліоца, або таку інтродукцію „Сонце" (The sun) з „Іріс" П. Масканьї. Як чудово віддає орхестра нічну тишину, а відтак пробудження до життя, де всі єства города Іріса звертають свої мальовані головки на схід до золотого животворного сонця, що висилає своє цілюще проміння зпоза гори Фуджуями. А сам схід великого сонця схоплений у таких акордах, що слухач направду почуває себе міцним, свіжим і самопевним.

Опера за оперою пересувається через звуковий осередок мозку, викликаючи попри почуття краси й повної мистецької насолоди також миле почування хвилевого самозабуття. Тому оправдана злість збирала людину, коли нераз для заспокоєння настирливої публики Гольдман хапав за тубу і заповідав якийсь додатковий марш чи іншу лудницю, що нагадувала — будень.

Сам Гольдман людина середнього росту і віку, доволі дрібний, з „артистичним" ... стим волоссям, знаменито опановує орхестру і робить з нею, що захоче. Публика дещо ... ває, коли Гольдман має грати свої власні композиції. Він любить ілюструвати музично ... подію. Важко сказати, що саме влучно, але виходить маркантно те, що він хоче висловити. Напр. „алярм". Орхестра грає марша. Серед нього чути тупіт кінських копит, дзвонення дзвонів, верещать сирени. Це їде пожежна сторожа. Публика теж верещить в одушевленні, хоч ця сирена могла своїм проразливим голосом кричати зовсім добре і без того марша, що його грала орхестра. Хто чув один твір Гольдмана, при дрібці уяви міг догадатися в дальшому, яка буде ілюстрація. Грали „На фермі". Можна було догадатися, що буде кахкання, ... гання, кукурікання, мукання, торохкіт ... і т. п. І було. Було навіть більше, бо — спів соловія і кукання зазулі, яких — до речі сказавши — в Америці зовсім нема й не чують. Видно, що це не конечно американська фарма. А в такому разі — вона знову не фарма. А ... публика просто не могла дати собі ради, коли грали твір „Почта", де частину грає музика і частину досвистувала публика. А це так ... ляло Гольдмана, що він відвертався лицем від орхестри і з розясненим лицем диригував ... лиці.

Нефахівцеві важко говорити, чи музичний твір, званий „оперою", є найвищим родом музики. Одначе, не зважаючи на те, що вона ... шабльоні накопичує якусь скількість ... ріжну скількість голосів, усяких танків, ... і як там усе те називалось би, — то мусимо признати, що чейже кожний великий автор ... вложити в цей музичний рід щось свого ... відуального. Великі твори — опери стали ... домими у світі на довший чи коротший ... і автори переходять між безсмертних ...

добу, рознесла хати і т. п. Найбільше знищила повінь такі села: Луги, Великий Бичків, Требушани, Терешву, Тячово, Буштину-Гандл, частинно Саллобош, Хуст і Копаню, далі Королево, Веряцю, Фанчіково, Теково, а майже зовсім знищила Вілок. У тім селі знищила вода около 300 хат так, що ціле село треба буде наново побудувати. Сотки людей таборують під голим небом, ходять по полях, де росла їх пшениця, розгрібують мул, який нанесла дика Тиса і з розпукою думають про нужду, що їх жде під зиму.

(„Світло").

Повітряні герої.

ПАРИЖ, 11. 8. ПАТ. Вчора вечором прилетіли до Марсилії летуни Кодо і Росі. Витали їх величезні маси публики. Переможці летуни висловили вдоволення, що вдалося їм побити рекорд, але з другої сторони жалують, що атмосферичні умовини, які причинилися до передчасного вичерпання бензини, не дозволили їм осягнути перського заливу. Сьогодні летуни прибудуть до Парижа.

Нельояльний карикатурист.

БЕРЛІН, 11. 8. ПАТ. Міська рада рішила закрити негайно збірну виставу праць славного карикатуриста Олафа Ґульбрансона, довголітнього співробітника політично-сатиричного тижневика „Сімпліціссімус". Сталося це на внесення членів націонал-соціялістичної фракції, які закинули Ґульбрансонові, що він кепкує з провідників гітлерівського руху та осмішує Німеччину в опінії інтелектуальних кол заграниці

Японія загортає землі.

ЛЬОНДОН, 11. 8. ПАТ. Англійська преса довідується з Пекіну, що японські війська під покришкою поборювання комуністів посунулися до провінції Чартар в Монґолії, важної із стратегічного огляду. Столиця провінції впаде з причини слабого опору. Одночасно Японія стягає військо з властивого Китаю, перекидаючи його в сусідство великого муру.

По широкому світі.

— В грецькому парляменті посол робітничої партії Гаврилідіс, обговорюючи вибори в Сальоніках, назвав членів уряду гільтаями, за що проурядові посли стягнули його з трибуни.

— Летунський тиждень в Дебліні скінчився смертю трьох військових летунів, а саме пор. Ґуґайґа, кпт. Герона й обсерватора Тобі.

— У Ляйпціґу покінчив самогубством у вязниці проф. Нойбек, бувший інтендант середущо-німецької радіостанції. В Кельні повісився торговельник Отто Фат.

шуючи дотичну націю своїми іменами. У нас ще нема такої опери, що пішла у світ. Мені звернули на це увагу чижинці. Я боронився, як міг: маємо „Тараса Бульбу", „Різдвяну Ніч", „Утоплену", ну і..., але ми нація вбога, бездержавна, не можемо вислати у світ наших опер. От, Чайковський наш... Але мені відповідали, що великий світ все виловив і показав, а про Чайковського не те рішає, що ми хочемо, але те, що він про себе думав.

Дуже незручно сперечатися часом з чужинцями. Колиб ми вже осягнули в музичній ділянці такий ступінь, щоби подібні розмови могли вести з успіхом не тільки „специ", але й звичайні смертники...

В Ню Йорку є всього одна опера, т. зв. „Митрополитен Опера". Обставлена найліпшими силами світа, вона очевидно має велитенські видатки. А це підприємство богачів, не міста чи держави. Тому й вступи дуже високі. В часах теперішнього безробіття не можливо комунебудь платити казочні суми вступу. Зрештою — чому Ню Йорк мав би лише одну оперу? Тому створилася кооператива, якої членський уділ всього один доляр. Ця кооператива поставила собі метою — давати найкращі опери найліпшими силами за вступом не дорожчим, як до кіна.

Це підприємство — якщо не покажеться „тріком" для легковірних суспільників — може дати поза музичною насолодою для широких мас ще й працю соткам безробітних артистів, співаків, музикантів і т. д. Наразі „Космополітен Опера" (так називається ця кооператива) давала літом 1932 концерти в Медісонсквергарден з прегарною програмою під управою Макса Рабінофа. На павзах промовляли бесідники, що вияснювали підприємство й організували членство, яке учасники приймають у великому числі.

Ірляндія відривається від Великої Британії.

ЛЬОНДОН, 10. 8. ПАТ. Політична ситуація в Ірляндії дуже ускладнена й грізна. Президент де Валера зголосив учора вечором в парляменті внесення, що перетинають звязки, які ще вяжуть Ірляндію з В. Британією. Внесення спрямовані проти преротатив англійської корони й мають на меті усунути нарешті ґенерального губернатора. Загально думають, що прийняття тих внесень попередить демарш республиканців. З другої сторони опозиція концентрує всі свої сили.

Крім того поза парляментом є велике напруження між урядом і фашистівською партією синіх сорочок. Ґенерал О'Дефі, провідник синіх сорочок, які офіціяльно називаються національною ґвардією, мають прихильників на провінції й користуються симпатією фашистів. В самому Дебліні переважають радикально-суспільні, а навіть комуністичні елементи, зорґанізовані в ірляндську республиканську армію, що підтримує де Валеру. Крім того є ще третя орґанізація: національна армія вільної ірляндської держави.

Уряд вербує тепер людей до цивільної ґвардії (поліції). До Дебліна прибувають окремі потяги з членами орґанізації синіх сорочок. Республиканська ірляндська армія є значно сильніша і числить 150 тисяч людей.

В Льондоні очікують з напруженням розвитку випадків і числяться навіть з можливістю домової війни.

Румунський уряд добуває гроші.

Румунський уряд додумався, що його обовязком допомогти хліборобству. Щоби спекулянти не скуповували зараз по жнивах збіжа за безцін, уряд рішив сам скуповувати хліб по догідних цінах. Та на це треба грошей, а державні каси порожні. Отже уряд звернувся до Земельного Гіпотечного Банку в Букарешті за позичкою в сумі 900 міліонів левів. Одначе управа банку годилася дати лише 500 міліонів. Тепер пишуть румунські часописи, що уряд рішив розвязати банк і взяти собі тих 900 міліонів левів. А яка вийде з того користь, не трудно вгадати. З досвіду відомо, що нема там добра, де уряд береться сам до купецьких інтересів.

Драконські методи супроти жидів.

„Френкіше Цтґ." у Нірнберзі, яку редаґує посол Юлій Штрайхер, закликує до безоглядної політики супроти жидів. Домагається, щоби зробити жидів відповідальними за протинімецьку пропаґанду за кордоном і пише дослівно: „Нема місця для ласки або потурання. Треба їх вішати, або висилати до концентраційних таборів, бо це одинока дорога. Супроти жидів треба стосувати найбільш драконські методи, зліквідувати їх і знищити. Це одинокі гасла, які можуть істнувати у відношенні до жидів і соціялістів".

Французька преса боронить Австрію.

ПАРИЖ, 11. 8. ПАТ. Преса підкреслює, що Німеччина управляє дальше протиавстрійську пропаґанду в мінхенській надавчій радіостації. Вчора гітлерівський одводумець виголосив велику промову, атакуючи Дольфуса та порівнюючи австрійську поліцію, яка пильнує границі, зі сепаратистичними ренськими ордами сперед 14 років. „Котідієн" питає, чи баварські гітлерівці слухають Гітлера, та чи Гітлер не хоче спровокувати міжнародню опінію, щоби вона предложила справу Лізі Народів.

Революція на Кубі.

ПАРИЖ, 10. 8. ПАТ. У відповіді на ультімат Рузвельта президент Куби Машадо оголосив у Гавані стан облоги і звелів уставити на вулицях скорострілі. Серед такої ситуації політичні консеквенції на Кубі можуть бути дуже грізні. Амбасадори і посли, акредитовані при уряді, звернулися до Рузвельта у звязку зі стратами, які еспанські й англійські громадяни потерпіли в Гавані. Три американські кружляки готові вирушити до Гавани. Зл. Держави здають собі справу з наслідків експедиції й тому вишлеться її тільки в крайньому випадку.

ГАВАНА, 10. 8. ПАТ. Без огляду на терор, який стосує президент Машадо, загальний страйк триває дальше. Військовий комендант у Сантіяґо приказав відчинити всі склепи. Інакше неслухняних купців уважатимуть контрреволюціонерами. Комітет, що підтримує Машада, обмірковує компромісову пропозицію Зл. Держав, на основі якої Машадо має зректися влади в користь тимчасового президента, що його підтримують всі партії.

ГАВАНА, 11. 8. ПАТ. В колах зближених до президента Машадо й теперішнього кубанського уряду, замітні спроби настроїти публичну опінію проти Зл. Держав. Поведінка Вашинґтону стрічається зрештою з критикою в колах урядових і протиурядових. Уряд послугується у своїй акції місцевою радіостацією. 24-годинний ультімат, спрямований кубанським урядом до опозиції, минає сьогодні.

У Білогорщі обовязує тільки польська мова

До гром. уряду в Білогорщі, повіт Львів, прийшов дня 3. п. м. в год. 9. рано громадянин Гопотяк Стефан заплатити залеглий держ. податок. Коли він звернувся до громадського урядовця з проханням прийняти податок, цей з місця накинувся на п. Гопотяка грубою, бруковою лайкою, жадаючи від нього, щоби в громадськім уряді говорив „мацєжистим польскім єнзикем", а не „хіпцианом", та викинув його за двері. Не був це хтонебудь, а секретар цієї громади Вишинський Юзеф.

П. Гопотяк звернувся до Нар. Організації Українців м. Львова зі запитом, чи не можна би вложити неприйнятий податок на „Рідну Школу", документ зложення суми переслати Скарбовій Палаті у Львові, як доказ доброї волі зложити податок, з відповідним поясненням, а Вишинського заскаржити до суду за образу чести.

Я вважав за відповідне подати вчинок п. Вишинського до відома львівському старості. П. староста висловив своє обурення та запевнив мене, що справу прослідить і виновника покарає. Тому, що донині не бачу реалізації приречення старости, подаю цей, мабуть один із численних випадків, отсим шляхом до відома львівському воєвідству та Скарбовій Палаті.

Щодо зложення податкових належитостей громадянами, які говорять тільки по українськи на „Рідну Школу", то дав відповідь членові Н. О., що гроші, призначені на заплату залеглого податку, треба задержати при собі доти, доки в громаді Білогорща не буде урядувати такий секретар, який не викидатиме українців, що складають держ. податок, за двері.

А. Добрянський

—o—

Ліндберґ живе.

КОПЕНГАҐА, 10. 8. ПАТ. Вечором розійшлася тут чутка, що славний американський летун Ліндберґ згинув. Катастрофа мала статися на Ґренляндії. Апарат Ліндберґа впав на землю, загрібаючи переможця Атлянтику. В Копенгазі стараються добути точні вістки про долю летуна.

ЛЬОНДОН. 11. 8. ПАТ. Радієва станція в Ґренляндії, що працювала до год. 23, не подала нічого ні про відлет Ліндберґа, ні про припадок, якої він нібито впав жертвою. В Льондоні думають, що Ліндберґ відложив задуманий відлет з причини несприяючих атмосферичних умов.

ЛЬОНДОН. 11. 8. ПАТ. Аґенція Райтера стверджує, що всі поголоски про згоджену катастрофу Ліндберґа зовсім безосновні. Ліндберґ здоров і находиться дальше на Ґренляндії.

Вістка про смерть Ліндберґа пішла з того, що одна з радіостацій перехопила невиразну радіотелеґраму, що її надало ґренляндське радіо.

—o—

ТРОЦЬКИЙ ПОЇДЕ ДО ФАШИСТІВ.

Мусолініїв орґан „Пополь д'Італія", обговорюючи побут Троцького у Франції, виразно запрошує його, щоби поселився на Капрі, де жив Ґоркий. Фашистівська Італія прийме радо Троцького, бо не боїться, що її населення заразиться сталінівськими чи троцьківськими бацилами.

НОВИНКИ

— **ПРИЙМАЮ ЯК ДАВНІШЕ в моїм дентистичнім заведенні Сикстуська 17. від 9—1 і від 3—6. НАСС.** 1063 —3

— **Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.**

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів, Хорущина 5,** поручає: ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зол. 35-50

— **Концерт** д-ра Василя Тисяка, відомого нашого оперового співака, відбудеться в **Черчі** (в Палаці) в неділю 13. серпня ц. р. в год. 8.30 вечором. 165

— **Ліквідація держ. дівочої семінарії в Бережанах.** М-ство освіти зарядило придїлити від шкільн. року 1933-4 останні курси (IV і V) державної вчительської дівочої семінарії в Бережанах, що є в ліквідації, до державної ґімназії в Бережанах і зліквідувати остаючі ще три кляси школи вправ.

— **Нова домівка дівочої ґімназії „Рідної Школи" у Львові.** З днем 10. серпня ц. р. Головна Управа Рідної Школи перенесла одиноку свою середню школу у Львові, дівочу ґімназію з вулиці Театинської до великого і просторого будинку у середмістю при вул. Валовій ч. 4. Ґімназія заняла цілий II. і III. поверхи, на яких находиться 10 гарних, гігієнічних, сонячних саль, не враховуючи кімнат на кабінети і бібліотеки. Крім саль призначених до науки є одна найбільша рекреаційна саля, в якій будуть відбуватися шкільні вистави, концерти та інші шкільні імпрези. Ґімназія має два фронти: один до Галицької площі в сторону вулиці Академічної і Баторія, другий до вул. Валової. Вигідний і просторий льокаль дає змогу ґімназії примістити два рази стільки учениць, як передше. Тому управа ґімназії переводить додаткові вписи і вступні іспити до I. кляси ґімназії нового типу і до кляс IV—VII ґімназії гуманістичного типу в днях від 21—25. серпня ц. р. З огляду на важку економічну крізу бідним ученицям піде „Рідна Школа" і Кружок Р. Ш. ім. М. Шашкевича в справі оплат на зустріч.

— **Відбирають відзнаку з тризубом.** У нашій Редакції явився селянин Роман Полюга зі Скнилівка під Львовом, щоби пожалуватися на поліцая ч. 1.581, який приступив до нього на львівськім ринку і хотів відібрати йому дрібну відзнаку — тризуб. Коли п. Полюга не хотів тої відзнаки віддати і запропонував піти з дотичним поліцаєм на комісаріят, поліцай пристав на це. По дорозі приступив до них якийсь цивіль (мабуть аґент), який вирвав відзнаку з убрання п. Полюги і то так, що роздер йому маринарку. При цій „операції" і по дорозі згаданий поліцай лаяв п. Полюгу ріжними некультурними словами. Після вилеґітимування поліцай і цивіль лишили п. Полюгу в спокою, але його відзнаку поломили таки на його очах, кинули на землю і потоптали. Чи все те належить до діяльности постерункового?

— **Свято в честь героя Відня.** Читальня „Просвіти" в Кульчицях Шляхотських біля Самбора, заліз. стація в місці, подає до відома, що свято в честь героя Відня Юрія Кульчицького відбудеться в днях 19. і 20. серпня з такою програмою: Субота 19. серпня: Служба Божа в 9 годині. Панахида на місці, де уродився Юрко Фр. Кульчицький, в годині 12 проповідь. Перерва обідова 2 години. Академія в 3 годині: Хор „Слава" — Сениці; вступне слово — мґр. Іван Кульчицький Ґут; деклямація: „Слава героєві" — Марчишина; реферат I; хор: „Грають сурми"; діточа деклямація; реферат II; муж. деклямація; привіти; закінчення — д-р Костик Кульчицький. Вечором вистава: „За друзі своя". Неділя: Служба Божа. По обіді народній фестин при музиці з ріжними несподіванками. — Гостям раді. Вся місцева шляхта прийме зі старо-українською гостинністю під свій дах, а комітет розмістить по домах. Окремих запрошень не висилаємо.

— **Будова нової української фабрики.** Відома українська фабрика паперців і туток „Калина" почала в Тернополі будувати при вул. Пунчерта власну будівлю. При будові найшло працю кількадесятьох робітників-українців, що дало причину до алярмів частини польської преси. Було б цікаво, щоби про це написав хтось ширше з Тернополя.

— **Арештування на похороні М. Стронського.** Як довідуємося, на похороні М. Стронського, що відбувся в мин. суботу, придержали поліційні аґенти 3 українців та безробітного кельнера Шпака та театральних артистів зі Шлеська Давидовича й Вавника, що перебувають на відпустці у Львові, відвели їх на поліцію і там перевели в них особисту ревізію та відфотографували. Вечором усіх трьох випущено на волю.

— **Білий крук.** Дня 30. липня ц. р. посувався вулицями Львова похорон старшини УГА бл. п. Ярослава Лопатинського, що помер в 49 році життя. Перед жалібним возом ішов в ризах наш священик, а за возом не було нікого. Тільки хідником ішов шпакуватий чоловік, що заливався сльозами. Був це приятель небіщика, в житті поляк, то вмів пошанувати нашого старшину.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 13. СЕРПНЯ 1933.

КОНСТ. МАЛИЦЬКА. 4)

Проходом по львівських вакаційних півоселях.

Стрічаю півоселю і її провідницю п. Полянську. Діти розкошуються тут на сонці, найменші майже голіські, тільки в штанятках. Одні лежать на траві, другі поробили собі шатра в лісі, інші докінчують ще раннє снідання, ще інші шукають суниць і раз-враз приносять нам по китичці. Свобідні, але під невпинним доглядом п. Полянської і її чоловіка, який теж небавом з ліса до нас підходить. Тов. Полянський — це тип справжнього ідейного рідношкільника. Працює не тільки у себе в школі на Клепарові, але й у всіх тамошніх культурних та економічних установах, а ось тепер посвятив вакації для півоселі. Крім того і своєї дальшої освіти не занедбує, чого доказом добірна бібліотека в його домівці, до якої запрохує мене по дорозі з поворотом.

Клепарівська півоселя має 85 дітей записаних — я застала 64: хлопців 42, дівчат 22. З того захоронкових дітей усього 16, решта всі з місцевої школи ім. Франка, є теж кількоро зі школи ім. Шашкевича і з польської ім. Левартовича. Вік дітей від 3—13 літ. Діти переважно бідних родичів, а таки зумів п. Полянський зібрати від них на півоселю поверх 100 зол.

Усі діти прегарно виглядають; опалені чудово на якесь Тиціянівське золото, плечики, груди, руки, ноги, а дивно, личка при тім у дівчаток зовсім білі. Цеї штуки позавидувалаб їм неодна модерна дама. І так опалюються вони щодня при погоді від 9-ої до 1-ої години. Купаються у сонці, надихуються лісових пахощів, із землі-матері, як старинний Антей, набирають щодня нових сил.

Гасло: Збірка! — і зі всіх усюдів, гей муравлі, висипується дітвора та стає в рівні ряди. Зі співами повертаємо до Клепарова. Тут дожидає вже обід. Ах! Буде нині смакувати усімусім. Діти миються, наймєнших мазіїв умиває сама п. Полянська.

Півоселя займає одну велику салю в Народнім Домі. Повітря, сонця, простору тут багато. В тій салі діти їдять, співять, бавляться. Шатня в передсінку. Кухня захоронкова на горі: як усе тут, ясна, чиста. Подивлюся, що дістануть сьогодні діти на обід: ярина зупа з рижом і мясо з картопельками. Смачного! Гаразд, діти! Веселої забави на вашім завтрішнім ківцевім „балі"!

Другої днини раненько, ще добре очі зі сну не протерла, як хтось у мої двері: стук! стук! Це двоє дітвака з Клепарова приносить мені величезну китицю прегарних рож і гвоздиків клепарівських. „За що цей дарунок?" — питаюсь. „За те, що були пані у нас на півоселі". Милий Боже! Як мало треба зробити, щоби заслужити у дітей на вдячність. Колиб старі у своїх взаємовідносинах такі вдячні були за кожне добре, тепле слово, то життя ваше щодня вкрашалиб китиці пишних квітів.

*

Коли переходжу ще раз думкою по наших львівських півоселях, то мушу признати, що Т-во „Захоронка" зробило величезне діло. Прогодувало впродовж шістьох тижнів (і добре годувало) біля 500 найбідніших українських дітей — дало їм змогу перебувати й бавитися в товаристві ровесників, у гарнім окруженні — розкошуватися серед живої природи сонцем, купелями, свіжим повітрям — придбало дітям понад 1.000 кґ. ваги, 1.000 кґ. кінетичної енергії, якою дітвора жити буде цілий довгий рік. Це безумовно неоцінено добро, а заслуга в тому у першу чергу енерґійної голови Т-ва, п. Софії Рависі.

Коли перед вакаціями снувала вона передмною свої пляни щодо створення таких півосель, спитала я, які будуть кошти цеї імпрези. „Біля 7.000 зол." — була відповідь. Я аж жахнулася. „І ви беретеся за таке коштовне діло? Чим покриєте видатки?" — „Про це будемо думати опісля, вперед мусимо перевести півоселі, а гроші найдуться, мусять найтися". Ось достойна відповідь достойної громадянки.

Але тепер, коли вже півоселі покінчені, можемо предложити і рахунки. Як мене інформують, представляються вони так: Удержання півоселі коштувало товариство 6.800 зол. (пересічно одна дитина денно 40 сот.), а саме: харчі 5.440 зол., адміністрація 1.260 зол., інші 100 зол. На покриття видатків вплинуло з жертв 1.000 зол., зі збірок 1.500 зол., з оплат родичів 1.200 зол., разом 3.700 зол. — недобору є 3.100 зол. Чи це довг? Ні — це національна позичка, запрограмована на здоровлю молодого покоління. І цю українське громадянство мусить її солідарно сплатити, мусить відгукнутися, заявити, що переведено діло „Захоронки" йому близьке, що розуміє його вагу і значіння. Спосіб простий: почтовий переказ, висота датку, адреса: Стефанія Кульчицька, Львів, вул. 3. Мая ч. 15. Це тробанк.

Цьогорічна імпреза „Захоронки" може стати приміром для інших наших установ та організацій. Менше передвчасних обчислень, міркувань, вагання, а більше віри у свої сили, віри в успіх доброї справи, яку перевести вимагає від нас потреба хвилі, розум і серце.

ку, що перебув з армією усю її долю, перейшов з нею Карпати, а з Чехословаччини вернув вкінці до краю, але не найшов заняття ні у своїх ні у чужих. Приятель той, білий крук між нашими сусідами, занявся похороном. Лопатинський мав лише бідну недужу сестру, при якій тиняв свій вік.

— **Нові ко стели.** Поляки проектують збудувати в 1934 році 10 костелів у ріжних селах Лемківщини. Костели ті будуть призначені головно для лісних робітників і туристів.

— **Нові шкільні підручники.** У звязку з новим шкільним роком і новою програмою навчання з міродайних кол повідомляють: У відділах і клясах, обнятих новою програмою, т. зн. в І, ІІ і V відділі вселюдних шкіл і в І. кл. середніх загальноосвітніх шкіл будуть обовязувати підручники, виладжені на основі нових програм, які будуть оголошені в окремім додатковім списі. В приватних школах, які в тім часі не ведуть нових програм, можна вживати ще підручників, пристосованих до давних програм. У відділах (клясах), обнятих давною програмою, обовязують теж дотеперішні підручники.

— **Хто виграв на льотерії?** У другому дні тягнення 27 польської держ. кл. льотерії більші виграні впали на такі числа: 50.000 зол. на ч. 127241. 20.000 зол. на ч. 105617, 112666. 15.000 зол. на ч. 68364, 107824. 5.000 зол. на ч. 52462, 143202. 2.000 зол. на ч. 18262, 28425, 85295. 1.000 зол. на ч. 11648, 54996, 69359, 70076, 139507, 146102, 152547. 500 зол. на ч. 350070, 14476, 25615, 26191, 27314, 42420, 73306, 83944, 14250. 125836, 131641, 132583, 132714, 143801, 144146. 400 зол. на ч. 5013, 10196, 10586, 26907, 32913, 34697, 41921, 44260, 45886, 47556, 51267, 55796, 55920, 91265, 93536, 102025, 105710, 118582, 133558, 134683.

— **Львівська хроніка.** Магістрат рішив змінити назви кількадесять вулиць в місті і в прилучених громадах. — До Польщі приїхало поверх 400 прогульковців з Австрії, з яких половина загостила до Львова, витана представниками польського громадянства.

— **Краєва хроніка.** В лісі біля Дашави пов. Стрий постерунковий Гавришак застрілив арештованого за крадіж Петра Ожогу, що хотів утекти підчас ескортування. — Михайло Кнап, господар у Щирці пов. Львів пробив на смерть вилами свого брата Йосифа, людину несповна розуму.

— **Гімназисти-комуністи.** Варшавська влада викрила серед шкільної молоді комуністичну агітацію проти нового шкільного закону. Проводив тій акції 20-літній Іван Лятович. У його хаті викрили цілий штаб, що кермував пропагандою проти шкільного закону. Арештували сімох 20—25-літніх хлопців. Вони відповідають тепер перед варшавським окружним судом.

— **Рефлекторами шукали дефравданта.** Нічю на 11. серпня був великий рух серед литовської прикордонної сторожі. Прикордонну смугу від сторони Польщі освітили були ріжнокольоровими рефлекторами. Виявилося, що влада шукала службовця ковенської дирекції почт і телеграфів Януліса, що здефравдував 100.000 літів і втік. Він мабуть уже в Німеччині.

— **Повінь на Буковині.** Наслідком зливних дощів у минулому тижні всі річки і потоки на Буковині виступили з берегів. Води понищили поле, сади та городи, позабирали хати й цілі господарства. В околицях, заселених українцями, — як повідомляє черновецький „Час“ — було найбільше шкоди. Українське населення в Карпатах стоїть перед голодовою катастрофою. Заробітків ніяких. Нізащо буде купити кусник хліба. І допомоги нізвідки. В повітах радівецькому й сторожинецькому потічки через ніч поробилися рвучими ріками. Мала Путилівка наробила селянам багато шкоди. Прут, Черемош і всі їх притоки лютували. Багато людської праці пропало. І не чути, щоби хто турбувався тим лихом. Політикам уже вибори в голові; послувати й сенаторувати захотілося.

— **Авраменко на виставі в Шикаго. (Український День 19. серпня, Український Тиждень від 14. до 20. серпня).** В порозумінні з Українською Виставовою Корпорацією в Шикаго український балетмайстер Василь Авраменко перенняв на себе уладження Українського Дня. Цей день був спочатку призначений на 17. серпня, але тому, що 17. серпня припадає на четвер, тобто день робочий, Український День перенесено на суботу 19. серпня. Український День буде лише найвищою точкою в широкій і дуже ріжнородній програмі всіляких українських імпрез, які вже віддавна упляновані на Український Тиждень в понеділок 14. серпня і скінчиться в неділю, 20. серпня. Авраменко зарезервував вже салю Колізею на 19. серпня. Саля може вмістити до 20.000 глядачів. Докладна програма Українського Дня а також і цілого Українського Тижня, буде відома в найближчому часі, але вже й тепер відомо, що підчас тижня відбудеться кілька українських конгресів, пописи масових танців і хорів, вибір міс України або української кралі-краси на Америку і т. і.

— **Багатий Гітлер.** Голяндський часопис „Телеграф“ повідомляє, що маєток Гітлера є предметом частих розмов його ворогів, які його резигнацію з плати канцлера вважають жестом, обчисленим на ефект. Гітлер, кажуть, є після б. цісаря Вільгельма II. найбогатшою людиною нинішної Німеччини. Видання книжки „Майн Кампф“ принесло йому чистого зиску три міліони марок. Крім цього має поважні доходи зі щоденника „Фелькішер Беобахтер“, якого є видавцем.

— **Торговля мухами.** Від 1918 р. ідуть рікрічно транспорти мух ваґоновими посилками з південної Америки і Мексика до Европи. Є це мухи гарячих околиць, великі і товсті, що являються знаменитою поживою для птиць і риб. Головною централею експорту є Мексик, де поверх 16.000 людей займається ловлею мух, сушенням і пакуванням. Сама тільки Англія спроваджує щороку 50 тон сушених мух для кормлення птиць, риб і зоольоґічних городів. Цілі робітничі бриґади, зложені з мужчин і жінок, вибираються на береги рік, на багна і торфовища. Тут закидають тонкі сітки і ловлять мухи. Опісля сушать їх і висилають в мішках або скринях до Европи. Торговля оплачується їм незле.

— **Згоріло 120 дітей.** В китайській місцевости Фазин вибухла в школі підчас звуки пожежа, що охопила швидко цілий будинок. Перелякані діти пхалися всі до одних дверей, однак тільки кільканацятьом і вчительці вдалося втечи з горіючого будинку, а інші числом 120 згоріли. Пожежа повстала в кількох місцях одночасно, бо була мабуть підложена.

— **Летуни вбиті індіянами.** Еспанська преса занепокоєна долею еспанських летунів Барберана і Колера, що пропали підчас перелету до Мексику. Вони вилетіли зі Севілі до Куби і в другому етапі свого лету мусіли осісти на землю. Загально думають, що їх вбили дикі індіяни.

Дописи.

САМБІРЩИНА.

З такими справами до суду! Недавно Стефан Вихлиський з Дубляи, пов. Самбір, їхав з бараболею на торг до Дрогобича. На дорозі, в селі Кранцберґу, приступив до нього постерунковий з Дубляи, оглянув віз і спитав за таблицю. Виханський відповів, що на дівім боці, а говорив по українськи. На питання постерунковог, хто він такий, Виханський сказав, що українець. Тоді постерунковий почав кричати: „Ти українец! Ти большевіку! Ходзь на постерунек!“ Коли Виханський вийшов з постерунку, то вже сам не заїхав до Дрогобича, тільки наняв собі фірмана. В Дрогобичі пішов до лікаря Тарговського, цей оглянув його і дав письмо до лікаря в Самборі. Ціла справа пішла до суду за побиття і зневагу.

ГОРОДЕЧЧИНА.

Ювилей о. дек. Омеляна Радзикевича. З ініціятиви кількох громадян Вишенки Великої, городецького повіту, влаштовано в неділю 6. 8. ц. р. ювилейне свято для вшанування 25-ліття священичої праці місцевого пароха о. дек. Омеляна Радзикевича. По Утрені, яку відправив о. прелат А. Пясецький, пішли громадяни з процесією під проводом оо. Целевича з Лозини, Прихітка з Верещиці та Михайлишина з Вишенки Малої на приходство. На веранді стояв уже Ювилят. По привітанні з священиками та відспіванні многоліттєвія вернулися всі з о. Ювилятом до церкви. На порозі церкви виголосив о. Целевич коротку ядерну промову, при чому вручив Ювилятові надіслану на його руки грамоту від Митрополичого Ординаріяту та передав митрополиче благословення для пароха і парохіян. Службу Божу відправив о. Ювилят в асисті оо. Целевича і Прихітка. Співав місцевий хор під дир. п. Мих. Завадки. о. Целевич виголосив проповідь, в якій змалював заслуги Ювилята для церкви й народу. По Службі Божій відпровадила Ювилята і священиків процесія на приходство. В год. 3. попол. відбулася в салі читальні „Просвіти“ святочна академія в честь Ювилята. Людей повна саля. Коли Ювилят заняв почесне місце, хор привитав його піснею „Сей день ми радісно витаєм“... Опісля слідували привіти від парохіян, У. К. С., Марійського Т-ва, читальні „Просвіти“, „Лугу“, каси Стефчика і хору; були ще деклямації дітей та співи. Підчас цього вручено Ювилятові памятну книгу, мраморну таблицю, яку вмурують у церкві та китиці цвітів. Опісля забрав слово сам Ювилят. Подякував парохіянам за докази пошани, назвав це свято святом любови“ та обіцяв подвоїти свою працю. Свято закінчилося відспіванням гимну „Боже Великий“... Загальне враження незвичайно величаве та корисне. Воно на довгі роки залишиться в памяті вишенських громадян.

БОБРЕЧЧИНА.

Повітове „Свято пісні“ і попис „Лугів“. У неділю 23. липня ц. р. відбулося на площі Українбанку в Бібрці повітове „Свято пісні“ та руханковий попис „Лугів“. Програма свята почалася Службою Божою при численній участи місцевого й дооколичного громадянства. Проектований спільний похід „Лугів“ через місто не відбувся, бо влада заборонила. Поліція порозганяла навіть менші групи луговиків, які йшли на площу і позволяла йти лише одинцем. На площі устроєно академію пісні, що її почав голова філії „Просвіти“ д-р Яр. Дудикевич. Опісля виступило 8 хорів до змагань за першенство в бобрецькому повіті, а саме мужеські й мішані хори з Бібрки, Вільхівця, Девятник, Городиславич, Звенигороду, Любешки, Підгородища і Шоломиї. У висліді голосування перше місце припало міш. хорові з Девятник під упр. о. Ст. Королюка, друге заняв міш. хор з Городиславич, третє бобрецький міш. хор. Всі хори досить добре вишколені, деякі навіть високо поставлені під голосово-технічним оглядом (впр. хор з Девятник). По академії був руханковий попис луговиків та луговичок з Баковець, Бертешова, Серник, Ятвяг, Девятник і ін., разом ок. 200. Вправляли дуже гарно, особливо дівчата рушниками, як теж і луговий доріст хоругвками.

ЗБОРІВ.

Свято „Просвіти“. Дня 23. липня ц. р. святкувала Філія „Просвіти“ в Зборові 25-літній ювилей своєї діяльности. Ювилейний Комітет намітив був обширну програму з походом вулицями міста і кінними бандеріями. Одначе тернопільське воєвідство заборонило свято після наміченої програми, мотивуючи свою заборону тим, що Зборів є мале місто, не помістить сподіваної маси людей, а кінна бандерія наробить шкоди в городах місцевому населенню і викличе тим невдоволення невинних мешканців міста. Комітет вніс тоді подання до староства по дозвіл на академію на площі „Рідної Школи“ і справді дозвіл такий староство обіцяло дати. Виготовлено афіші на 6 днів перед святом, та тут повітове староство заарештувало афіші і держало у себе майже півтора дня. Вкінці на інтервенцію голови Філії „Просвіти“ їх видало. Пішли афіші по довгих трудах в повіт і понесли вістку, що Філія „Просвіти“ таки святкує урочисто свій ювилей дня 23. липня, хоч уже без урочистого походу на площу. Дивно, що воєвідство в Тернополі заборонило нам похід, бож по дотеперішним обчисленням виказалося, що такі повітові осередки як Зборів, ніколи не збирали на українських народніх здвигах більше, як 4 до 6 тисяч учасників. У недавно відбутім у Зборові „святі моржа“ взяло участь, як подає „Слово Польске“, більше як 8 тисяч учасників; на святі була кінна бандерія, їхали гармати, плили серед учасників і човна на возах, але якось помістив їх Зборів тай кінна бандерія не заподіяла шкоди мешканцям міста. Отже для 8 тисяч учасників „свята моржа“ було місце в Зборові, а для сподіваних 4—6 тисяч учасників ювилейного свята Філії „Просвіти“ не було місця. Та всеж таки свято відбулося згідно з заподаною староству програмою. Полеву Службу Божу відправив в асисті дооколичного духовенства член-основник Філії „Просвіти“ о. радник Евген Герасимович, бувший парох Пресовець, тепер Лихович Зарічних, повіт Журавно. Високопатріотичну проповідь на тему дня виголосив о. радник Микола Янович, парох Плаучої Великої. Після проповіди місцевий парох і декан о. В. Куляк в асисті численного духовенства відправив панахиду за помершних членів Філії „Просвіти“. Перед Службою Божою відіграли звучеі оркестри Т-ва „Сокіл“ у Зборові і читальні „Просвіти“ в Озірній кілька релігійних пісень. Службу Божу і панахиду співав мішаний хор читальні „Просвіти“ у Мшаній. Оркестра і хор виступили під орудою урядовця Філії „Просвіти“ п. Л. Козаків. По богослуженні перейшли учасники свята на площу „Рідної Школи“. Площу, прибрану зелено і національ-

нима прапорами, заповнило понад 4 тисячі учасників. На вступі академії відспівали прибрані в пестрі народні строї злучені хори читалень „Просвіти": Зборова, Мшана, Кудиновець, Кабаровець та Озерянки з життям „Просвітянський гимн" Ярославенка. Вичерпуючий реферат про 25-літню діяльність Філії „Просвіти" в Зборові виголосив голова Філії д-р Ілля Макух. Привіт від Матірнього Т-ва виголосив делегат Головного Т-ва п. Микола Дужий. Опісля складали привіти делегати місцевих і позамісцевих установ, а секретар Філії п. Осип Маланчук відчитав низку привітів, надісланих Філіями „Просвіти" з краю. Привіт від Американського Комітету в Ню Йорку для несення помочі „Рідній Школі" в Зборові виголосив голова Комітету п. Семен Івашків. Витали також Ювилятку й учасників свята її членів-основники: о. радн. Евген Герасимович та о. радн. М. Ривар, яких появу на сцені привитали учасники свята довгими й гучними оплесками. Декламацію „Каменярі" Франка" зі зрозумінням виголосив урядовець Кооп. Союзу п. Грицишин. На решту програми академії зложилися: „Учітеся" Давидовського і „За Україну" Ярославенка у виконанні злучених хорів читалень „Просвіти"; дуті злучені оркестри відіграли увертуру „Моя королева" Штольца і „Вязанку народніх пісень" Билова. Всі вокальні точки і музичні продукції виконано бездоганно під управою урядовця Філії п. Л. Конопи. Відспіванням національного гимну закінчено академію. По академії відбувся фестин на площі при звуках оркестри Т-ва „Сокіл" у Зборові, а в год. 5. веч. засідання Ювилейного Комітету, чи пак Виділу Філії „Просвіти" при участи делегата Матірнього Т-ва і трьох живучих членів-основників, які переповідали свої спомини з часів основання Філії „Просвіти" і перших кроків її діяльности. Свято зробило велике враження на учасників, [illegible] загально не випало так, як можна було того сподіватися, що треба приписати в першій мірі відповідним перешкодам. Не було теж відповідної пропаганди. Не обійшлося і тут без жалюгідних подій. В часі промови від Кружка „Рідної Школи" в Зборові, що його [illegible] дав голова Кружка, відізвалося серед публики [illegible] свистів. Сором вам, панове свистуни! Чия не палає вам лице із сорому, що даєтеся вводити в блуд і не хочете застановитися над тим, що робите? А вже найбільша ганьба тим панам організаторам тих [illegible] брикін, що для власних амбіцій та мегальоманії [illegible] нізують добрих людей на те, щоби в [illegible] важких часах вводили у нас розлам та отаманію.

Присутній.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Театри нечинні з причини ферій.

Кіна.

АДРІЯ: „Пачкарі".
АПОЛЬО: „Анджеліка" (Зуз. Мервіль).
АТЛЯНТИК нечинне до 15. серпня ц. р.
КАСІНО: „Надувальський та Ска".
КОПЕРНИК: „Сміх у пеклі", „Кон і Келлі в тарапатах".
МАРУСЕНЬКА: „Сміх у пеклі" „Кон і Келлі в тарапатах".
МІРАЖ: „Фліп і Флап", „Опирі Парижа".
МУЗА: „Тайний детектив".
ПАЛЯС: „Переслідувана долею".
ПАН: „Чоловік малпа".
ПАСАЖ: „Пат і Патахон на жальотах", „Герой кровавої арени".
СТИЛЕВЕ нечинне з приводу реконструкції.
ХИМЕРА: „Сальто мортале" та комедія „Заздрісний шофер".
УТІХА: „Великоміські вулиці" та ревія.

Закордонне радіо.

Субота, 12. серпня 1933.

Барі (269,4) 20.30 „Гейша" оп. Джонса; **Бресляв** (325) 20.00 Давні й нові танці та пісні; **Білгород** (429,7) 12.05 Нар. музика; **Прага** (488,6) 14.50 Легка музика; **Відень** (518,1) 19.15 „Зачарований флет" оп. Моцарта; **Будапешт** (550,5) 17.00 Циг. музика; **Харків** (937,5) 9.00, 13.50, 17.00 Концерт, 10.30 Музика для дітей, 18.00 Трансмісія з театру.

Неділя, 13. серпня 1933.

Бресляв (325) 18.20 Стара й нова музика на гітару, 20.00 Серенади на трубні інструменти; **Міляно** (331,4) 20.30 „Ноще істрінне" оп. Смарелія; **Брно** (341,7) 17.30 Пісні; **Гельсінгфорс** (368,1) 11.25 Пісні; **Ляйпціг** (389,6) 17.00 Пісні в супр. лютні, 18.30 Грігова соната ч. 2 на скрипку та форт.; **Букарешт** (394,2) 20.00 Оп. арії (спів); **Білгород** (429,7) 22.50 Нар. пісні; **Рим** (441,2) 17.15 Концерт; **Прага** (488,6) 20.35 Пісоньки волоцюг, 21.00 Концерт; **Відень** (518,1) 12.40 Симф. концерт; **Харків** (937,5) 9.00 Музика, 10.00 Концерт для дітей, 13.50 Трубна орхестра, 15.00 Кварнет, 17.40 Авдиція, 18.30 Популярний концерт.

Львівське радіо.

Субота, 12. серпня 1933.

7.00—7.55 Раннішня авдиція; 12.05, 12.35 Концерт; 14.55, 15.15, 15.35 Грамофон; 16.00, 16.30 Авд. для хорих, сальонова орхестра; 17.00 Балачка; 17.15 Трубна орхестра; 18.15 „Мандрівка водами Польщі"; 18.35 Давна й сучасна музика (Яр. Лопатинський: Гуцульський аркан), спів; 19.40 Перегони авта з львом; 20.00 Легка музика; 21.15 Літер. авдиція; 21.30 Шопенівський концерт; 22.00 Танкова музика; 22.25 Спортові вістки; 22.40 Орхестра мандолінистів.

Неділя, 13. серпня 1933.

11.00 Трансм. зі Зальцбурга: Фестіваль і концерт присвячений творам І. Штравса; 12.50, 15.20, 22.45 Грамофон; 13.00 Концерт радіоартистів; 15.05 Балачка про вівці; 15.40 Практичні користи з нових законів і розпорядків; 16.00 Для молоді: Що чувати в світі? (Вінавера); 16.15 „Як Павло Кукіль став корабельником"; 16.30 Спів (Янина Гупертова); 17.00 Чому робітниці повинні занятися спортом?; 17.15 Концерт польської нар. музики (білоруські й литовські пісні); 18.00 Грамофон. Сільва рерум, 19.00 „Украдений лист" Едг. По; 19.40 Почт. технічна скринька; 20.00 Концерт (музика, спів); 21.00 „На веселій львівській хвилі"; 22.00 Танкова музика; 22.25, 22.26 Спортові вістки.

—o—

БІРЖА.

ГРОШІ.

Доляр у приватних оборотах 6.54. — Банк Польський платив за доляра 6.50 зол.

Золото: доляри 9.15—9.18, фр фр 36.30—36.70, дукати 34—34.30, корони 26.20—26.50, рублі 47.80—48.10

Срібло без змін.

Валюти і девізи.

Бельгія 124.80, 125.11, 124.49; Данціг 172.75, 174.18, 173.32; Голяндія 360.95, 361.85, 360.05; Льондон 29.62—29.63, 29.78, 29.48; Париж 35.01, 35.10, 34.92; Прага 26.57, 26.57, 26.45; Швайцарія 172.95, 173.38, 172.52; Італія 47.00, 47.23, 46.77; Берлін 213.15.

Акції.

Банк Польський 82—82 і пів — 82 і одна четверта.

ЗБІЖЕ.

За 100 кг. льоко ст. над. паріта с 200 км. Ціни ринк.	золотих від	золотих до
Пшениця двірська	28·—	28·50
Пшениця збірна	27·—	27·50
Жито одноціле	18·—	18·25
Жито збірне	17·50	17·75
Ячмінь двір. одноцілий	13·—	13·50
Ячмінь на мливо	12·—	12·50
Овес галицький	11·—	11·50
Овес замоклий	10·—	10·55
Овес збірний	8·50	9·—
Кукурудза краєва	17·—	18·—
Бараболя промисл.	2·50	3·—
Фасоля біла	18·—	20·—
Фасоля колірова	13·—	14·50
Фасоля краса (з мішк.)	16·—	16·—
Горох пів-Вікторія	27.—	29·—
Горох полевий	20 —	22·50
Бобик	10·—	10·50
Вика чорна	8·50	9·—
Вика сіра	6·50	7·—
Сіно солодке прасов.	6·50	7·—
Солома прасована	4·50	5·—
Гречка	13·50	14·—
Льон	38·—	40·—
Лубін синій	8·50	8·75
Висівки житні	6·25	6·50
Висівки пшеничні	7·75	8·—
Пшоно	28·—	29·—
Просо краєве	28·—	29·—
Макухи льняні	17·—	18·—
Конюшина черв. зв.	85·—	90·—
Мак синій	180·—	190·—
Мак сивий	160·—	170·—
100 кг. льоко Львів	**від**	**до**
Пшениця двірська	29·50	30·—
Пшениця збірна	27·50	28·—
Жито одноціле	20·—	20·25
Жито збірне	19·50	19·75
Ячмінь на мливо	13·25	13·75
Овес двірський	12·50	13·—
Овес двірський замокл.	11·50	12·—
Овес збірний	10·—	10·50
Мука пшен. люксусова	56·50	57·—
Мука пшен. 65 проц.	54·—	54·50
Мука житня тип уряд.	34·—	34·55
Висівки житні	6·50	6·70
Висівки пшеничні	8·—	8·25
Крупи ячмінні грубші	28·—	30·—
Пшоно ч. 1	38·—	40·—
Пенцак ч. 10	28·—	30·50
Сіно солодке кр. пр.	7·50	8·—

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Додаткові вписи і вступні іспити до всіх шкіл „Рідної Школи" у Львові і в краю, народніх, середніх, фахових і захоронок відбудуться вписи: в днях 17—20. серпня, вступні іспити: до 25. серпня ц. р. Зголошення вписів і подання до вступних іспитів до всіх кляс (за вимком до VIII гімн. кл., до якої треба вносити прохання до Кураторії через дотичну Управу) вносити до Управ шкіл. Управи шкіл пороблять на терені своїх місцевостей і шкіл заходи, щоби найширші круги українського громадянства довідалися про це продовження речинця вписів і вступних іспитів. Всі формальности, получені з вписами та вступними іспитами, мають бути до 25. серпня вичінчені. — Головна Управа „Рідної Школи": о. **Олекса Базюк** вр. заст. голови, **Д-р М. Коновалець** вр. секретар. 171

Монастир С. С. Василіянок в Яворові отвирає з початком шк. року 1933/34 І. клясу дівочої гімназії нового типу. Управа заанґажувала добрі учительські сили, заведення вивінуване гарно у всілякі научні середники (кабінети, бібліотека, тощо) є гарна руханкова саля, великий город з окремою площею до забав, ріка до купелів. Сестри ведуть Інститут, в якому учениці можуть мати недороге й здорове приміщення. В місті є наш Музичний Інститут з правом прилюдности з клясою фортепяну, скрипок та сольоспіву. Нехайже наше громадянство підопре нову школу, щоби по причині замалої скількости учениць вона силою факту не мусіла зліквідуватися й ми не втратили дозволу на відчинення школи, який сьогодня так тяжко добути. 173 1—3

Торговельна Школа Т-ва „Просвіта" у Львові, Корняктів 1/III. приймає вписи щодня між год. 10—12. — **Управа Школи.** 170 1—4

Дівоча гімназія „Рідної Школи" у Львові, поміщена від 10. серпня ц. р. **при вул. Валовій ч. 4. II. поверх**, приймає зголошення до вступних іспитів до І-ої кляси гімназії нового типу та до кляс IV—VII. гімназії гуманістичного типу до 24. серпня ц. р. Вступні іспити відбудуться у днях від 21—25. серпня щодня в год. 8. рано. — **Управа.** 169 1—3

Вписи до Жіночої Фахової Школи кооп. „Труд" у Львові, Ринок ч. 39, тріватимуть від 15. VIII. до кінця ферій. До 1-ої кляси приймають учениць, що покінчили найменше 5 кляс вселюдної школи. Абсольвентки гімназій та учит. семинарій можуть покінчити школу в однім або двох роках. Школа має всі права публичних шкіл. 151 2—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

УЧЕНИЦІ та студентки прийму на мешкання з цілим удержанням. Кімнати сонячні, здорові та вигідні, совісна опіка. Сикстуська 58 А, II. п., дв. 6. 168 1—3

КАВАЛІР літ 50, державний урядовець VIII ст. на заході, ожениться з панною або бездітною вдовою до літ 40, милої поверховности, лагідної вдачі — енергійною. Майно яке-таке побажане для спільного добра. Посередництво виключене. Неанонімові зголошення до Адміністрації „Діла" під: „Урядовець західняк". 166 1—2

МЕШКАННЯ з харчем до винайму для [illegible] нів на постійній посаді або студентів. Над малолітніми опіка і поміч в науці в обсягу шкіл середніх. Ціна 65 зол. Замість: Львів, Театинська 10, партер [illegible] 172 1—

ПОКІЙ для 3 учениць або учеників до винаймлення. Вул. Вроновських [illegible] 20. 178 1—

ВИНАЙМУ 2 покої кухня і 1 покій [illegible] ня, повний комфорт — Остроленц[illegible] (бічна Потоцького). 174 [illegible]

ВІЛЛЯ, 4 покої кухня, 170 сяжнів [illegible] ток Листопада, стайня, гараж, [illegible] тівкою 23.000 золотих — Ігнат, [illegible] ва 24. 174 [illegible]

ПОКІЙ до винайму — ученицям [illegible] на поміч і опіка. Тереси 2 а, двері [illegible] 165 1—

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

За редакцію відповідає **Олександер Костик**. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів Ринок 10.